

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Sextus gradus Castitatis: in carne quasi sine carne viuere. Cap. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

inquam, o iuste, suasionibus corporis tui, quia hostis tuus est. Ne credas ei in initio conuersionis tuae, quando aperte forsitan aduersus castitatem insurgit. Nec etiam credas ei, quamuis magnam perfectionem fueris assecutus, & ipsum iam domitum aduersus mundiciam bella non moueat: quia sicut ferrum, licet mundum fuerit, facillime rubiginem contrahit: ita corpus oblata occasione nullo negotio ad desideria impura redit. Et si longa inedia, & assiduis vigiliis robur amiserit, semper suspectum habe, & custodi te ab illo. Nam si ad dexteram tuam ut amicus sederit, & te sibi fidem viderit, dum minus putaueris, incautum te ab illa castitatis sublimitate deiciet.

Alterum tibi obseruandum est, ut hunc gradum castitatis eximium Dei donum agnoscas, sicut te vera est, & eius perseverantiam assiduis a Domino precibus & desiderijs efflagites. Cassianus certe hoc esse praesentissimum, ac vnicum huius tantae puritatis remedium custodiendam, manifeste proclamauit. Postquam enim docuit quam ardentibus desiderijs est puritas haec appetenda, & quantae cautela est somnis suis temporibus admittendus, haec ait: Ita vnusquisque quotidie integritatis suae maturus explorator effectus, & collata sibi purificatione congaudeat, eamque se non suo studio, nec vigilantia, sed protectione Domini sentiat consequutum; ac tamdiu illius perseverantiam suo corpori intelligat cohaerentem, quamdiu eam Dominus sua fuerit miseratione largitus. Qui enim hanc stabiliter obtinet fidem, nequaquam superbum sapiens de sua virtute confidet, neque seductus longis obsceni liquoris induciis blandissima securitate soluetur; sciens impurissimam colluisionem aspergine se protinus maculandum, si vel paululum quid ab eo protectio diuina discesserit, ac proinde pro perpetuitate eius cum omni contritione & humilitate cordis, indefessus est orationibus incubandum. Sic ille. [Illam ergo orationem Prophetae amator castitatis iugiter effundat: Custodi me, Domine, ut pupillam oculi: sub umbra alarum tuarum protege me.] Aliter nos manum, aut pedem, aliter pupillam oculi custodimus. Illa ab icu alicuius momenti defendimus, si vero leuiter impingant, vel manus eis quae tractat, aut calceus terrae adhaereat, non curamus. At pupillam oculi nec minimo puluisculo obscurari permittimus, quia ille videndi aciem impedire sufficit. Quid est ergo nos pupillam oculi custodiam poscere, nisi vera minima etiam infectione, quae in somnis accidere solet, liberemur, optare? Sub umbra alarum soli pulli auium protegentur, qui cum sint suis parentibus similes, postea nouerunt volare, & a terra periculorum plena discedere. Volamus ergo alis Domini protegi, & sub eius pennis commorari, quasi cupientes pro dilectissimis filiis haberi, & conuersatione nostra ipsis Angelis, qui molem carnis non habent, similes effici. Petimus quidem ut [conuersatio nostra,] iuxta dictum Apostoli, in caelis sit. Vt quemadmodum in caelo nihil erit, quod carnem nostram maculet: ita & in terra, etiam cum quiescimus, nihil accidat, quod carnis mundiciam a nobis elonget. Postulamus, ut similes Angelis efficiamur; & siue in vigilia, siue in somno, eorum contra impuritatis vitium tutamine ac protectione laetemur. Denique petimus, ut illud psalmi in nobis impleatur: Et nox illuminatio mea in deliciis meis. Mea, inquam, nox, ut dixit Laurentius, (licet in alio sensu) nihil obscuritatis habet; sed omnia in luce clarescunt. Quia tenebrae o Domine, non

A obscurantur a te, nec aliquid in me facient, quod tuis oculis sit inuisum; sed nox sicut dies illuminabitur, sicut tenebrae eius, ita & lumen eius. Id autem habeo non ex virtute mea, sed ex munere tuo, Deus meus, quoniam tu scilicet suscepisti tenes meos ab impura colluione mundandos, suscepisti me de utero matris meae.

At dices nos hunc castitatis gradum explicasse sicut Tullius perfectum oratorem, aut Plato perfectissimam rempublicam, cuius similis nulla unquam fuit, apte describit. Sed quid de hoc sentiamus, in sequenti gradu dicemus.

Sextus gradus Castitatis: In carne quasi sine carne viuere.

CAPVT X.

ROSTREMVM hunc castitatis gradum difficile est praecedenti secernere; nihil enim in hac vita optare potest humana mortalitas, quam ut nec in vigilia, neque in somno aliquid mundiciae aduersum patiat. At aliquid aliud restat nobis desiderandum in virtute castitatis, quod ad gradum eius perfectissimum spectare videtur. Illud autem est, ut nos, qui homines sumus, Angelicam puritatem imitemur, & in carne corruptibili quoddam incorruptionis genus induamus. Cogitantibus autem nobis quomodo Angelicam puritatem exponeremus, illud occurrit dicendum, eam esse fortissimam, ab omni impugnatione alienissimam, & ab ipsa angelica natura tributam. Est fortissima, quoniam etiam si impugnaretur, nulli omnino temptationi cederet. Est ab omni impugnatione alienissima; quoniam cum angelus carne non habeat, carnis insultus sentire non potest. Est a natura tributa; quia angeli cum suapte natura sint spiritus, naturaliter habent, ut in carnis peccata non incurant. Adeo ut mali angeli, qui in ea incidunt, secundum reatum, nunquam tamen peccata carnalia committant secundum actum. Solet igitur Dominus aliquos viros sanctissimos, (quales sine dubio fuerunt, ut nunc Beatam virginem omitam, duo Ioannes, Baptista & Euangelista, & alij nonnulli) tanta gratia praenire, & replere, ut quod angeli per naturam habent, ipsi per gratiam accipiant, ut scilicet summa suauitate, ac si id a natura procederet, in omnem honestatem, ac puritatem protendant; & carnis foeditatem non aliter quam mortem naturae contrariam exhorreant, aut quasi aliquid amarissimum pertimescant. Qui in occasionibus, quas ipsi non quaesierunt, sed res huius mundi pepererunt, ut rupes in medio mari posita, quae fluctus irrident, inueniantur immobiles. Qui iam nullo modo impugnentur, quoniam concupiscentia dono gratiae praenata non turbat, & daemon timore percussus impugnare non audet. Qui corpora humana ita aspiciunt, ut arbores, aut ligna vitidia. Qui cum opus est, tanta libertate ac puritate functionem humanae generationis cogitant, ac si somus fabricam cogitarent. Qui ita aliorum foeditates & castus audiunt, ac si non audirent, neque haberent carnem, illius, quem audiunt, carni conformem. Isti reuera sunt viri diuini, qui perfectissimam castitatem adepti, naturam humanam videntur excessisse, & ad angelicam euolasse. Nam ut Cassianus ait: Quodammodo exire de carne est, in corpore commorantem; & ultra naturam est, fragili carne circumdatum, carnis aculeos non sentire.

Cassian.
60. 12. 4

Ps. 16. 8.

Phil. 3.
20.

Ps. 138.
11.

Cass. lib.
6. c. 6.

Cassian.
col. 12. c.
7.

Cassian.
col. 7. c. 1.
c. 2.

Hanc fuisse castitatem Abbatis Sereni idem A
Cassianus, castitatis gradus enumerans, euidenter
affirmat. Qui & alio loco huius sancti viri casti-
tatem describens & modum, quo ad eam perue-
nerit, aperiens, sic ait: Huic supra omnes virtu-
tes, quæ non solum in eius actibus, vel moribus, sed
etiam in ipso vultu per Dei gratiam resfulgebant,
ita est peculiari beneficio donum castitatis infu-
sum, ut iam se ne ipsis quidem naturalibus incutiis
inquietari, vel in sopore sentiret. Ad quam ta-
men præcipuam puritatem quemadmodum gratiã
Dei adminiculante petuenerit, quoniam supra
humanã videtur conditionem naturã, necessa-
rium reor primitus explicare. Hic igitur pro cor-
dis atque animæ castitate, nocturnis diurnis-
que precibus, ieiuniis quoque ac vigiliis infati-
gabiliter insistens, cum vidisset orationum sua-
rum obtinuisse se vota, cunctosque ætus in cor-
de suo concupiscentiæ carnalis extinctos, velut sua-
uissimo gustu puritatis accensus, in maiorem sitim
zelo castitatis exaruit, & interioribus cepit iei-
uniis atque obsecrationibus incubare, ut mortifica-
tio passionis huius ad exteriorẽ etiam purita-
tem ætatenus perueniret, ut ne ipso quidem sim-
plici ac naturali motu, qui etiam in paruulis
atque lactantibus excitatur, vltimus pulsaretur, in-
depti scilicet muneri experimento, quod se no-
uerat non laborum merito, sed Dei gratiã con-
secutum; ardentius animatus ad hoc quoque si-
militer obtinendum, credens multo facilius hos-
timpulos carnis radicibus Deum posse conuellere,
quos etiam humanæ artis industria nonnumquam
soler quibusdam poculis, vel medicamentis, seu
ferri sectione detrahare, quandoquidem illam
spiritus puritatem, quæ sublimior est, quamque
impossibile est humano labore, vel studio com-
prehendi, suo munere contulisset. Cumque pe-
titioni ceptæ supplicatione iugi, ac lacrymis in-
defessis insistere, adueniens ad eum Angelus in
visione nocturnã, eiusque velut aperiens vte-
rum, quandam ignitam carnis strumam de eius
visceribus auellens, atque proiciens, suisque
omnia, ut fuerant, locis intestina restitens: Ecce,
inquit, incentiua tuæ carnis abscissa sunt, &
obtinuiste te noueris hodiernã die perpetuam cor-
poris puritatem, quam fideliter poposcisti. Ha-
cenus ille.]

Climac.
grad. 15.

Eundem etiam gradum ita Iohannes Climacus
attingit. Quidam, aiebat, cum pulchritudinem,
atque venustatem intueretur corporum, ex ea
admonitus, magnificè glorificabat opificem, at-
que ex solo huiusmodi spectaculo in amorem Dei,
fontemque lacrymarum, excitatus est. Eratque
stupor ingens, videre, quod alteri fons ruinæ
fuisset, id alteri coronarum causam præter natu-
ram fieri. Huiusmodi verò si semper hoc sensu,
atque actione perdurat, ante communem resur-
rectionem iam in incorruptionem transit. Eadem
regulã & in melodiis, & canticis vtemur. Nam
ij quidem, qui Deum diligunt, in hilaritatem, di-
uinamque dilectionem, atque in lacrymas, & ex
mundanis, & ex spiritualibus canticis excitari so-
lent: contrã autem, qui voluptatibus addicti sunt,
vndique sibi perditionis materiam colligunt. At-
que hunc tandem gradum ex diuinã gratiã, & non
ex naturã procedere, idem testatur in hunc modum:
Alius, qui est ex certaminibus; alius verò qui est ex
humilitate profundã; alius item, qui ex diuina re-
uelatione tyrannum vincitum tenet, atque captiuum,
atque ex his alius quidem Lucifero, alius magnæ ful-

Climac.
ibid.

gentique luna; alius verò splendidissimo soli cõpa-
ratur. Omnium tamen conuerfatio in cõelis est. Ex
aurorã quippe candore, lux prodit; ex luce verò
solis iubar accenditur. Ita & in his, quos modo me-
morauimus, intelligendum est. Sic ille.]

De Jacob igitur dictum est, quod Angelus teci-
git neruum femoris eius, & statim emarcuit. Quia
si Deus femur nostrum suã gratiã non tangat, num-
quam valebimus, de carne victoriam reportare. Hec
itaque, quam descripsimus, est summa perfectio
castitatis, ex cuius sublimitate colligitur quantum
inter hominẽ distet, & hominem: quãrumque vnus,
diuinã gratiã iuuãte, possit alterum superare. Quod
enim hic impossibile iudicauit, qui virtutem ex
qualitate aut foecordiã suã metiri, & æstimare ausus
est; alter non solum possibile esse perspicit, sed & se
re vera illud possidere, Dei beneficio, cognoscit.
Factusque Dominus illud mirabile, quod Oiea pro-
phetante promisit: Arcum, & gladium, & bel-
lum conteram de terra: & dormite eos faciam fi-
ducialiter. Nam neque cominus posita, neque emi-
nus distita, quæ arcu & gladio signantur, bellum ad-
uersus animi puritatem, & corporis mundiciã ex-
suscitant. Et cum mens ad spiritalem somnum, &
ad diuinã contemplanda se colligit, nihil inuenit,
quod suam requiem interpellat. In isto gradu
iam castitas non vt advena, sed vt ciuis est, quam
nemo pellit, si aliquantulum diligentia in eius
custodia adhibeatur, cui nemo hospitium denegat:
sed virtutes reliquæ eam vt forentem, & in eadem
mente iusti domicilij ius habentem cingunt atque
tuentur. Est vt elementum in loco suo, quod nul-
la vi in eo manet, sed naturaliter in illo quiescit:
ita castitas in corde, tanto munere donato, nõ qui-
dem naturaliter, quia omnis castitas, & præcipue tam
perfecta castitas, eximium Dei donum est, sed sua-
uissimè permanet. Est vt manna in arca testamenti
ex lignis imputribilibus fabricata, cui nulli ver-
mes, id est, nullæ immundæ cogitationes, & nulla
impura desideria damnun inferunt. Est tãdem non
vt lilium inter spinas tentationum, sed inter flores,
& rosas sanctorum desideriorum, quæ eam non
pungunt, vt abscedat, sed comitantur, vt maneat.

Ista ergo sunt opera Dei mirabilia, de quibus
scriptum est: Benedictus Dominus Deus Israel, qui
facit mirabilia solus. Ad tam admirabilem enim
hominis mutationem, qua non solum culpis carnis,
etiam leuitibus, sed impugnationibus quoque caret,
nulla humana accedit industria. Benedictum nomẽ
maiestatis eius in æternum: & replebitur maiestate
eius omnis terra. Quia nimirum terra cordis hu-
mani, quæ ex parte donis eius replebatur, quatenus
fugiebat consensum; iam ipsius maiestate repletur,
vt penitus declinet & sensum. Hæc est illa mutatio
ab Amos Propheta prædicta, qua Dominus conuer-
tit in mane tenebras. Nam caliginem illam immun-
dorum desideriorum præ fœditate, & horrore suo,
lucem fugientium eliminat, vt quietum & purum
mane perfectæ castitatis assurgat. Quod sanè auroræ
merito cõparatur, quoniam sicut hæc in meridiana
lucem tendit: ita & hæc puritas, si perseneret, usque ad
illam integram & omnimodã puritatem, quã in celo
sancti habent, sine dubio procedet. Ac denique vir
castus, qui ad hæc puritatẽ accessit, sine vlla vi, immo
cum incredibili suauitate, implet illud, quod Basilus
à virgine postulauit. Nulla, inquit, ex parte mor-
chari conuenit virginem, non lingua, non aue-
non oculo, non tactu, non vilo denique sensu,
multoque minus animo: sed corpus quidem veluti
delubrum quoddam, aut spõsi thalamum apertissimè

Genes. 32.
25.

Osea. 12.

P/71.16.

n. 19.

Amos 5.
8.

Basil. de virg.

instruc

instruere, atq; seruare; Animam verò in hoc ipso vt sponsam nitidam ac purissimam sponam amplexibus iungere: diligenter enim ipse omnia rimatur & discutit, non ea solum que mortalibus patent obrutibus, sed que in intimis animæ recessibus latent; ipsiusq; oculos nulla peccatricis conscientia latebra vniquam effugere poterit. Hæc similitudines spòsæ, & thalami, & templi Dei, si bene considerentur, satis indicant, quanta solitudine vir castus debeat suam mentem, corpusq; seruare, & ad quantam vtriusque mundiciam possit per Dei gratiam peruenire. Cui tamen mundicia (vt Cassianus vberius tractat) non obstat accedens in fomnis carnis commotio ex naturali causâ proueniens, quando sine pruritu, & sine memoria libidinis, membra sedantur, & secundum priorem statum se componunt.

Sed iam ad illud, quod supra promissimus, tedeamus, inuestigemusq; an hæc castitas post lapsum primi parentis sit homini mortali possibilis, an verò eâ oculis iustorum desiderandam proponere, sit, errorè Stoicorum, & aliquorum antiquorū monachorum inuehere, existimantium, posse hominem (quod ad affectus attinet) impassibilem esse, & omnis affectu, ac sensus aut appetitus sui contradictione carere. Hoc enim erroneum esse manifestū est. esset enim, vt dixit Hieronymus, hominē ex homine tollere, & in corpore constitutum velle sine corpore existere. Et quidem affectus hi, cum sint naturales, quibus bene & malè vti possumus, nō potest ad virtutis perfectionē spectare eorum expulsiō, sed ipsorū tantum moderatio. Nec enitendū est, vt homo, vel Deus, vel lapis sit, cum nec possit ad illam sublimitatē omnis mutationis expertem assurgere, nec naturā suam lapidea cōmutare. Christus Dominus cum verā naturam humanā assumpserit, eius, (vt supra diximus) affectus non repulit, vt affectus istos non esse virtuti contrarios ostenderet. Et Paulus virtutis exēplar his passionibus animi absq; dubio subiaceuit, de quo hæc eologia, & hos affectus proprios hominis cōmemorat Augustinus. Illum, inquit, optimū, & fortissimū virū qui in suis infirmitatibus gloriat, vt eum potissimū cōmemoremus, qui in Ecclesiam Christi, ex gētib; venimus, doctorem gentium in fide & veritate, qui & plus omnibus suis coapostolis laborauit, & pluribus epistolis populos Dei, non eos tantum, qui præfentes ab illo videbantur, verum etiam illos, qui futuri præuidebantur, instruxit: illum, inquam, virum, Beatum Paulum, athletam Christi, doctum ab illo, vñctum de illo, crucifixum cum illo, gloriosum in illo, in theatro huius mundi, cui spectaculum factus est, & Angelis, & hominibus, legitime magno agone certantē, & palmam supernæ vocationis in anteriora sectantē, oculis fidei libenter spectant, gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus, foris habentem pugnas, intus timores, cupientem dissolui, & esse cum Christo desiderantem videre Romanos, vt aliquem fructū habeat in illis, sicut & in cæteris gentibus; amulantem Corinthios, & ipsa emulatione metuentem ne seducantur eorū mentes à castitate, quæ in Christo est: magnā tristitiam, & continuū dolorem cordis de Israelitis habentem, quod ignorantes Dei iustitiam, & suam volētes constituere, iustitiæ Dei non essent subiecti: nec solū dolorem, verum etiam luctum suum denunciantem de quibusdam, qui antè peccauerūt, & non egerunt penitentiam super immundicia & fornicationibus suis.]

Vt autem intelligamus, vsum horum affectuum, non esse permissionem, sed naturę integritatem, qua ad bonum iuamur, scripturæ sacræ ad rectum affe-

ctuum vsum nos mouent. Vnde ipse sanctus Pater Augustinus paulo superius, hæc ait: Apud nos autem iuxta scripturas sacras sanamque doctrinam, ciues sanctæ ciuitatis Dei in huius vitæ peregrinatione secundum Deum viuentes, metuntur cupiuntq; dolēt gaudēq; Et quia rectus est amor eorum, istas omnes affectiones rectas habent. Metuntur pœnā æternam, cupiunt vitam æternam. Dolent in re, quia ipsi in semet ipsis adhuc ingemiscunt ad optionem, expectantes redemptionem corporis sui. Gaudent in spe, quia fiet sermo, qui scriptus est. Absorpta est mors in victoriam. Item, metuntur peccare, cupiunt perseverare: dolent in peccatis, gaudent in operibus bonis. Vt enim metuāt peccare, audiunt: Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Vt cupiant perseverare, audiunt quod scriptum est: Qui perseverauerit vsq; in finē, hic saluus erit. Vt dolent in peccatis, audiunt: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Vt gaudeant in operibus bonis, audiunt: Hilarem datore diligit Deus. Item, Sicut se infirmitas eorū firmitatq; habuerit, metuūt tentari; cupiunt tentari; dolent in tērationibus, gaudēt in tērationibus. Vt enim metuāt tentari, audiūt: Si quis preoccupatus fuerit in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu mātuerudinis, intendens te ipsum, ne & tu tēteris. Vt autem cupiant tētari, audiunt quendam virum fortem ciuitatis Dei dicentē: Proba me, Domine, & tēta me. Vt renes meos, & cor meum. Vt dolent in tērationibus, vident Petrū flentem. Vt gaudeant in tērationibus, audiunt Iacobū dicentē: Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incidieris. Hæc ille. Si autem secundum alios affectus minis vehementes nō sumus impassibiles, multo minis valebimus appetitum carnis vehementiore extinguerē, ita vt nec minimum eius stimulum sentiamus: vt tandē illud magis vrget, quod Hieronymus hanc doctrinam nostram de perfectione castitatis, non iam inuolūtè cum expulsione aliorū affectuum, sed aperte damnat, & inter errores Origenis numerat, sic dicens: Doctrina tua Origenis ramusculus est. In eorū palmo, vbi scriptū est: (vt de cæteris tacēam.) Insuper, & vsq; ad noctem erudierunt mē renesq; asserit, virum sanctum, cum ad virtutum veniret summam, ne in nocte quidem ea pati, quæ hominū sunt, nec cogitatione vitiorum aliqua titillari.

Abit tamen à nobis, vt aliquid affirmemus, quod Catholica Ecclesia, & sancti Doctores slij eius, aut nunc improhent, aut aliquando improbaueunt. Nos igitur affectus humanos non putamus posse extingui; quos natura auctor, vt a natura integritatem, & bonum statum necessarios, inseruit; sed scimus eos posse comprimī, & ad virtutis moderationem adduci. Neque affectus istos contrarios perfectioni ducimus, si debitam mensuram admittant, immo esse vtilissimos ad perfectionem obtinendam.

Nam (si Deus dederit) in tertio huius operis volumine, vbi de studio orationis dicemus, affectus, ac passiones nostras, amoris & odij, & ceterarum; præcipua esse instrumenta communicationis cum Deo, non obscure monstrabimus. Non existimamus, in viris perfectis, concupiscentiæ fomitem tolli, sed minui, & cohiberi. Nec passionem carnis extingui profus, sed ligari. Hæc autem imminutio, aut compressio non fit naturæ viribus, sed potentissimâ gratiæ virtute, quam Deus aliquibus eximie sanctis, voluit vique ad incredibilem

Abit tamen à nobis, vt aliquid affirmemus, quod Catholica Ecclesia, & sancti Doctores slij eius, aut nunc improhent, aut aliquando improbaueunt. Nos igitur affectus humanos non putamus posse extingui; quos natura auctor, vt a natura integritatem, & bonum statum necessarios, inseruit; sed scimus eos posse comprimī, & ad virtutis moderationem adduci. Neque affectus istos contrarios perfectioni ducimus, si debitam mensuram admittant, immo esse vtilissimos ad perfectionem obtinendam.

Nam (si Deus dederit) in tertio huius operis volumine, vbi de studio orationis dicemus, affectus, ac passiones nostras, amoris & odij, & ceterarum; præcipua esse instrumenta communicationis cum Deo, non obscure monstrabimus. Non existimamus, in viris perfectis, concupiscentiæ fomitem tolli, sed minui, & cohiberi. Nec passionem carnis extingui profus, sed ligari. Hæc autem imminutio, aut compressio non fit naturæ viribus, sed potentissimâ gratiæ virtute, quam Deus aliquibus eximie sanctis, voluit vique ad incredibilem

Cassian. col. 1. c. 11

Sup. li. 2. inproam.

Aug. lib. 14. de ciuit. c. 9.

Aug. 5

1 Cor. 15. 54

Mat. 24. 12.

n. 13. 1. Ioan. 1. 8.

2. Cor. 9. 7.

Gal. 6. 1.

Ps. 25. 2

Iac. 1. 2.

Hiero.

Ps. 115. 7

pacem tribuere, aliis verò etiam eximie sanctis, vt bellando ad præmium peruenirent, voluit denegare. Quis autem est effectus huius abundantissimæ gratiæ castitatis? An vt fomitem radicatus extirpet? Non, sed vt quasi dormientem efficiat. An vt appetitum carnis extinguat? Non, sed vt tacere faciat, & non ad delicias suspirare. An vt à corpore vim satiam auferat? Non, sed vt seipsum effundere, & communicare non libeat. Et sicut leo, cui ad dormiendum cibus aliquis datus esset, leo quidem est dum dormit, & naturalem feritatem leonis habet, sed somno oppressus, nemini nocet, & ad nocendum & dilacerandum hominem non exurgit: sic appetitus carnis in quibusdam iustis, ita ex abundantia gratiæ, & ex magnitudine lucis diuinæ obdormiscit, vt nec ad carnalia sibi voto castitatis vetita tendat, nec carnalia concupiscat, nec ea quidem oculo imaginationis aspiciat. Et hæc dormitio, seu (vt melius loquar) hæc pax carnalis appetitus, est postremus castitatis gradus, à Cassiano & Laurentio Iustiniano, & aliis, expositus, qui affectum quidem & concupiscentiam non auferit, sed sopore quodam suavissimo quasi vincam & religatam tenet. Non facit hominem, cui hoc donum datum est, impassibilem, sed vt secundum lasciuia desideria non mutetur. In quo manifestè magnum apparet discrimen. Sicut enim licet ego nunc possum loqui, non tamen loquor, sed taceo: ita castitate perfectus, bene potest praua concupiscentia tentari, & impuis cogitationibus inquietari; at ex dono Dei nec tentatur, nec mala cogitatione contingitur. Id autem Hieronymus non damnat, sed iententiam illorum, qui putabant, pacem istam, ex ablatione affectuum, & extinctione fomitis, non vero manente fomite, & stantibus affectibus, ex diuinæ gratiæ abundantia procedere.

Si autem aueas scire, an hæc gratia multis datur, vt neque in vigilia, neque in somno impura cogitatione, aut illicito motu pulsantur: Exilimo, id paucissimis post multos gemitus, instantes orationes, & post multa bella luctusque concedi. Habuit hanc castitatem Beata Virgo, licet altiori modo, in qua peccati fomes penitus fuit extinctus. Habuit, vt diximus, Ioannes Baptista, non per extinctionem fomitis sed modo prædicto. Habuit Ioannes Euangelista. Habuit Thomas Aquinas, & habuerunt alij vtriusque sexus mirè sancti, quibus Deus voluit tantam gratiam donare. Et fortassis habent nunc aliqui, aut in tota hac perfectione, quam exposuimus, aut in aliqua paulo minori, prout secundum mensuram diuinæ gratiæ, & secundum conatum propriæ industiæ, qua gratiæ cooperantur, cuius illorum cõcessum est. Non enim nunc abbreviata est manus Domini, vt saluare nõ possit. Et ego quidem aliqua possem scribere de viris & feminis spiritualibus huius temporis, quorum conscientias adiui, in perfectione castitatis tam hominibus communibus insolita, vt pro miraculo haberentur, aut fortè impossibilia censerentur. Parco autem ne his temporibus tam delicatis quicquam dicatur, in quo lectores magis secundum litteraturam huius sæculi docti, quam experientia spiritus eruditi, hæere possint. Certum igitur sit, quod si vires hominis aut solas, aut communi tantum gratia fultas inspiciamus, illud Cypriani in omnibus reperimus. Intra nos pudor iste aboleri omnino non potest, quia non totum hoc membrum, sed anterior eius portio iussa est circumcidi. Res sanè maxima est, si non egrediat foras huius contagio corruptelæ,

Cypria.
de circū-
cisione.

A & infans bestia corrupti anhelitus catenis ferreis in vltimis animæ recessibus alligetur, intusque fractis dentibus se ipsam captiuam masticet, & corrodatur. Hæc, inquam, communia sunt; at non deest in promptuariis Dei gratia singularis, qua dilectissimos suos pace vndiquaque vestiat, & puritatis tranquillitate coronat.

At etiam cupies agnoscere, an in mediis turbis hominum possit tam perfecta & tranquilla castitas obtineri? Cassianus enim ad id aliquando contingat, videtur dubitare, & solitudinem tantum incolentibus intendit hoc genus castitatis tribuere. Eius verba sunt: Quem statum dicimus difficillimè posse inter hominum turbas apprehendi: vtrum verò, & hoc possibile sit, vnusquisque non nostra sententia expectet agnoscere, sed conscientie suæ rimetur examine. Sed ex dictis satis constat huius solutio questionis. Nam nec duo Ioannes sanctissimi, nec Paulus, nec reliqui Apostoli, nec

B Franciscus, nec Dominicus, nec Thomas Aquinas, nec multi alij sancti, quos hanc castitatem habuisse credimus, solitudinem incoluerunt, sed inter hominum turbas habitauerunt. Gratiæ quoque Domini huius castitatis origo non est angustis circumscripita limitibus, vt in solitudine hanc castitatem iustus dare possit, & in ciuitate dare non possit. Ac etiam spiritualibus viris pro amore Domini cum hominibus conuersantibus, & feminarum salutem spiritualem curantibus, magis necessaria est hæc castitas, quam solitariis longè ab occasionibus vitam agentibus. Nec purandum est, Dominum Ecclesiæ gubernatorem optimum tranquille castitatis donum illis minùs indigentibus tribuisse, & istis magis egentibus denegasse. Meritantur igitur hi conuersationem cum hominibus, eamque solum admittant, quam iusta necessitas, & prudens charitas, & proprium institutum, acrocatio, postulauerit, corpus suum doment, sensus comprimant, puritati suæ mentis intendant, & assiduis precibus pro obtinenda purissima castitate diuinam misericordiam pulsent, & solitariis non inuideant. Possunt enim ipsi, quemadmodum & illi, corporis, & mentis puritatem, quam descripsimus, possidere. Non debuit proleto Deus vitam Apostolicam, & animarum salutem vacantium, Apostolicorum vitiorum puritate priuare. Et proum est illi, eos, qui ob proximorum amorem ipsorum consortia non fugiunt, carnis suæ turbellis eximere, vt maiori cum spiritu libertate tenebras peccatorum dispellant, & inter fideles auxilio indigentes luceant. Sunt hi ex his, qui dicebant:

C In carne ambulantes, non secundum carnem militamus. Et ita in corpore viuunt, vt tamen non solum corpori non seruiant, verum & vt nec eius minimas cogitationes pati sustineant. Atque (vt iam huic postremo castitatis gradui finem imponam) eum possedisse videtur Equitius Abbas, de quo Gregorius hæc scribit. Qui, nimirum Equitius, pro suæ magnitudine sanctitatis multorum in eadem provincia monasteriorum pater exiit. Hanc cum iuuentutis suæ tempore acri certamine carnis incontinentia fatigaret, ipsa suæ tentationis angustia eum ad orationis studium solentior fecerunt. Cùmque hæc in re ab omnipotenti Deo remedium continuis precibus quaereret, nocte quadam, assitente Angelo, eunuchizari se vidit, cuiusque visione apparuit, quod omnem motum ex genitalibus eius membris abscinderet; atque ex eo tempore ita alienus exiit à tentatione, ac si sexum non haberet in corpore. Qui virtute trecentis ex omnipotentis Dei auxilio, vt viris antè præerat,

Cassia. li.
6. c. 4.

2. Cor. 10
3.

Greg. 1.
di. c. 4.

ita

ita cepit postmodum etiam feminis praesse. Nec tamen discipulos suos admonere cessabat, ne se eius exemplo in hac re facile crederent, & casuri tentaret donum, quod non accepissent. Qui huic Abbati donum tam mirae castitatis attribuit, potens est modo eodem animas sibi fideles, & gratas, abundanter ditare.

De Premio Castitatis quod habet in caelo.

CAPVT XI.

RADVS scae castitatis a nobis descripti sunt, nunc quod sit fastigium huius scae, quodque praemium mundis corde & corpore sit propositum, tractandum est, ne tractationis methodum, quam in his tribus virtutibus assumpsimus, deseramus. Vitos castos eximium praemium copiosissimamque mercedem habituros in caelis, praeter illis, qui castitatem non seruauerunt, liber Sapientiae manifeste significat. Felix, inquit, est spado, qui non operatus est per manus suas iniquitatem, nec cogitauit aduersus Deum nequissima; dabitur illi fidei donum electum, & fors in templo Dei acceptissima. Spado iste, aut eunuchus, non illum significat, qui naturae vitio, aut hominum iniuria talis factus est, sed illum, cuius ardens castitatis studium omnem ab ipsius corde impurae voluptatis concupiscentiam ablegauit. Sicque Hieronymus locum istum intellexit. Vnde sensus est, felix profecto, tuncque quaterque beatus est vir castus, qui nec externo opere impudicitiae corpus suum polluit, nec impura cogitatione secreta sui cordis infecit. Et quare beatus? Quia dabitur ei pro fidelitate sua, quae in Deo nuncupatum impletur, donum quoddam singulare, & fors non quaecumque, sed acceptissima ac sublimissima in caelesti patria, quae non est aliud quam magnificentissimum templum Dei. Eunuchi, aut naturae vitio, aut hominum manibus facti, ab ingressu templi Domini arcebantur. Nam in Deuteronomio inuenimus scriptum: Non intrabit Eunuchus Ecclesiam Domini. At qui non corpore, sed corde, & abiectione voluptatum carnalium, se castrant propter regnum caelorum, in illam primitiuorum Ecclesiam, quae in caelis est, libentissime a Deo & Angelis admittuntur. Sterilitas in lege veteri maledictioni tribuebatur, ideoque in Deuteronomio pro benedictione promittitur: Non erit apud te sterilis vtriusque sexus, tam in hominibus, quam in gregibus tuis. At sterilitas haec spontanea carnalium filiorum, quae fecunditatem filiorum spiritualium infert, non solum benedictio, sed benedictionum cumulus, nempe felicitas, & beatitudo nominatur. Hoc ideo, quia diligentibus & amplectentibus eam, selectissimum praemium in caelo confertur.

Ex his magnificentum quoddam praemium castis paratum habemus; quantum vero ac quale sit hoc praemium, solerter inquiramus. Id ex parte indicauit Dominus per Isaiam, dicens: Non dicat Eunuchus: ecce ego lignum aridum. Quia haec dicit Dominus Eunuchis: Qui custodierint sabbata mea, & elegerint, quae ego volui, & tenuerint foedus meum: dabo eis in domo mea, & in muris meis, locum, & nomen melius a filiis, & filiabus, nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. Eunuchis istis etiam castos significari constant Patrum sententia est. Nam Hieronymus sic ait: Hic Eunuchus regno

A caelorum vim facit, & violenter diripit illud. Ille cultos est sabbatorum, vt numquam faciat opera nutritium. Ille elegit, quae Dominus voluit, vt plus offerat quam praecceptum est, vt non indulgentiam Apostoli eius, sed voluntatem consideret. Ille tenet foedus Domini sempiternum, vt non ad tempus vacet orationi, & iterum ad id ipsum reuertatur, sed accepturum esse se nouerit in domo Domini, quae est Ecclesia eius, locum optimum. Gregorius vero sic: Eunuchi quippe sunt, qui compressis motibus carnis, affectum in se prauis operibus abscindunt. Quo autem apud Patrem loco habeantur, ostenditur, quia in domo patris, videlicet aeterna mansione, filiis praefertur. Audiant, quod per Ioannem dicitur: Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt, & sequuntur agnum quocumque ierit. Et qui canticum cantant, quod nemo potest dicere, nisi illa centum quadraginta quatuor millia. Singulariter quippe canticum agno cantare, est cum eo in perpetuum praecinctis fidelibus etiam de incorruptione carnis gaudere. Quod tamen electi ceteri canticum audire possunt, licet dicere nequeant: quia per charitatem quidem in illorum celsitudine laeti sunt, quamuis ad eorum praemia non assurgant. At tadem Augustinus sic ait: De quibus autem spadonibus loquitur Deus per Isaiam Prophetam, quibus se dicit daturum in domo sua, & in muro suo locum nominatum, meliorem multo quam filiorum, atque filiarum, nisi de iis, qui se ipsos castrant propter regnum caelorum? Nam illis, quibus ipsum virile membrum debilitatur, vt generare non possint, sicut sunt eunuchi dinitum, & regum, sufficit utique cum Christiani sunt, & Dei praeccepta custodiunt, eo tamen proposito sunt, vt coniuges, si possent, haberent, ceteris in domo Dei coniugatis fidelibus adaequari, qui prolem licite pudicem susceperant in Dei timore nutriunt, docentes filios suos, vt ponant in Deo spem suam, non autem accipere meliorem locum, quam est filiorum atque filiarum. Hi igitur eunuchi, quos alloquitur Dominus, sunt viri casti, & praecipue virgines, qui numquam carnis voluptates experti sunt.

D Casti itaque & virgines ne se ligna arida existimet, eo quod homines terram implentes non generent; nam filios habent, id est, imitatores plurimos, qui urbem caelestem condant, & sedes illas angelis superbis vacuas repleant, sed de hoc statim: nunc in praemium illis in caelo paratum oculos intendamus. Istud praemium non omnibus eunuchis, sed sabbata custodiens, & voluntatem Dei facientibus, & legem eius implentibus promissum est. Non enim sufficit castitatem seruare, aut virginitatem excolere, nisi incorruptioni carnis custodia vniuersae legis accedat. Vel illi eunuchi sabbata custodiunt, qui non solum corpore, sed multo magis mente, castitatem obseruant. Illi eligunt, quae Deus vult, qui cordis tranquillitatem curis huius saeculi praefertunt. Illi tenent foedus Domini, qui a sanctissimis eius mandatis non discedunt. Vnde Basiliscus ait: Non ergo his, qui casu aliquo simpliciter eunuchi sunt, huiusmodi promissio fit; sed qui custodiunt, inquit, sabbata mea, & eligunt, quae ego volo. Sabbatum vero non in opere, sed in operis cessatione intelligitur. Vult itaque sabbatizare virginem, vt ne virginitate operando custodiat, sed absque motu operis integritatem inuiolabilem seruet. Quasi Dei simulachrum, inquit, ex anima & corpore virgo in terra formata est. Mystice ergo sabbatizet, non pedem, non manum, non oculum, non aliud quodlibet membrorum, sed ne animum quidem ad corruptendam naturalem pulchritudinem moueat, sed persistat,

E

Greg. 3. P. Passoral. c. 29.

Apocal. 14. 14.

Aug. lib de vera virginitate c. 14. 10. 5.

Basil. li. de virg.

Sapient. 3. 14.

Hierony. ad Iser. c. 56.

Deuter. 23. 1.

Deutero. 7. 14.

Isaia 56. 3-4-5.

Hierony. supra.